

Szigethy Gábor

Móser Zoltán pár-beszédei

Olykor az életrajzi adatok önmagukban is jellemzik egy alkotó ember életútjának buktatóit, viszontagságait. Móser Zoltán 1946-ban született, első önálló kötete 1988-ban jelent, jelenhetett meg. Az elmúlt húsz évben ezt negyvenkét könyv, album követte. S amikor azt kérdeztem tőle most megjelent fotóalbuma – a *Pár-beszédek* – bemutatóján: *Hogyan bírja ezt a munkatempót?*, tétován mosolyogva csak annyit mondott: *Negyven év munkájából élek.*

Huszonhét évig dolgozott egy középiskolai kollégiumban, tanított általános iskola alsó és felső tagozatán, aztán a tanítóképző főiskolán, végül a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán, és a tanári munkával eltöltött évtizedek alatt folyamatosan, megszállottan gyűjtötte alkotómunkája nyersanyagát: olvasott, jegyzetelt, kutatott, írt, fényképezett.

1988-ban megjelent az első könyve (*Tulipán és kereszt – Írások Kodály Zoltánról*), és azóta sorjáznak – évente néha három, négy – roppant változatos tematikájú kötetei: tanulmányok, esszék, néprajzi munkák, fotóalbumok.

A *Pár-beszédek* előjáró beszédében így ír: „Gyermekkor kedves játékunk volt a bújócska, amikor elbújunk valaki szeme elől, de ugyanakkor láthatóak is vagyunk ott – meg valahol és valakinek. Azt hiszem ilyen a fotó: elbújik benne az Idő, miközben látunk valamit. Egy képet.”

Móser Zoltán új fotóalbumában ugyanabban a pillanatban mindig két képet látunk. A könyv páros és páratlan oldalán egymással szemben, egymás mellett két fénykép. Nem egy időben készültek, nem egy helyen. Más-más pillanatban, más-más helyen bújtt el e képekben az Idő.

Kép-pár: pár-beszélnék a nézőben.

Keresztény székesegyház és moszlim mecset égre magasodó épülettömbjei. Szikár, díszítetlen falak, mértani pontossággal illeszkedő téglasorok, zárt ablakok – beláthatatlan világ: Ravenna. Egymásra kerekedő kupolák, tornyok, árkádok, erkélyek, kőcsipkerácsos ablakok – kiláthatatlan világ: Isztambul.

Omladozó falusi házak, rogyadozó kerítés, sáros úton öregasszony ballag kifelé a képből, hátán hatalmas zsákkal – a Nógrád megyei Rimócon állt meg útközben

valamikor egy fáradt asszony. Talán nincs ereje tovább lépni – áll az idő. Sienában évszázados kőfaragásokkal díszített templomkerítés, mögötte, az utca túlsó oldalán étterem terasza, asztalokon vakító fehér abroszok, dél van, földhözragadtak az árnyékok. Napszemüveges nő álldogál tétován, nem tudja, merre induljon el – áll az idő.

Lelesz (ma már Szlovákia), premontrei kolostor, komoran egyszerű, boltíves szobasorok, fehér fényben izzó ablaknyílás. Assisi, terméskő falak övezte széles lépcsősor, fönt derékszögben fal zárja a lépcsőfordulót, boltíves fülkében parányi szentkép, az ódon falakat barátságosan süti a napfény. Leleszen a mindennapi élet komor, befelé mozduló; Assisiben vidám, kitárulkozó. Leleszről elmenni, Assisiben maradni könnyebb.

Képek pár-beszéde: gondolatá sűrűsödik bennünk az Idő.

Újra és újra végiglapozom az albumot. Hosszasan merengek az egyik kép-párt nézegetve, átsuhanok a másikon.

Jászárokszállás, egyforma házak rendtartó sora a vízparton. Metrikus árkádsor az üzbeasztáni Hivában. Más táj, más kultúra, másfajta fények, másfajta emberek: a rend csendje mindkettőben közös.

Torockón egymás mellett szépen felújított emeletes házak sora, a végtelenül széles úton szalmával megpakolt lovas kocsi ballag hazafelé. Majkon a hajdani kamalduli szerzetesek omladozó házikói, az ablakok csukva, a kerítés tövét fölverte a gaz. Házsorok itt és ott: kibújik belőlük az Idő.

Csukott szemű fejkendős parasztasszony, mintha lehunytt szempillái mögött mosolyogna benne a gondolat. Ezeréves Krisztus-fej egy belgiumi bencés kolostorban, a szigorú arcú Jézus szeme csukva: *Consummatus est* – közeledik a Feltámadás.

Képek pár-beszéde: gondolatok születése.

Azért remek könyv Móser Zoltán fotóalbuma, mert ha időről időre levesszük a könyvespolcra, ha belebelepazunk, mindig más kép-pár kényszerít majd arra, hogy megpróbáljuk megtalálni benne az elbújt Időt.

Talán megtaláljuk, talán nem. De a képek pár-beszéde mindig arra fog készíteni: keressük az elbújt Időt, legyünk kíváncsiak a múltra, a jövőre.

És kezdjünk el pár-beszélni a jelen Idővel.

*„Ha kész a mű, ott belül
a dermedés felenged,
olvad a fagy,
a lélek szárnyalni kezd,
új szelekbe kap a bárka, a vitorla.”*

(Bence Lajos)

Theatre-ship / Theaterschiff / Színházhajó